

НАФТАВЫЯ «АРЭЛІ»

ШТО ЧАКАЕ «ЧОРНАЕ ЗОЛАТА»?

Апошнім часам на нафтовым рынку і вакол яго адбываюцца значныя змены. Асабліва адметным у гэтым плане аказалася мінулае красавік. Так, кошт нафты маркі Brent перавысіў 48 долараў за барэль. Такого не было з лістапада мінулага года. І асобныя аналітыкі зноў пачалі прагназаваць, што ўжо літаральна днямі кошт «чорнага золата» перасягне значную мяжу ў паўсотні «зялёных». Аднак гэтым спадзяваннем спраўдзіцца не ўдалося. Больш за тое, паводле асобных ацэнак, барэль зноў значна «схуднее». А значыць, варта чакаць пэўных змен у розных сферах. Нездарма асобныя буйныя гульцы імкнуцца кардынальна зменшыць залежнасць сваёй эканомікі ад нафтавай «іголки». Паколькі ад вагання кошту барэля ніхто не застрахованы, а ў далейшай перспектыве цэннік на «чорнае золата» будзе няўхільна змяншацца. Наколькі рэальны такі сцэнарый развіцця падзей?

НЯЎПЭУНЕНА «ПЛЮС»

Спачатку пра тое, што датычыцца «гульні на павышэнне». Сёлета нафта падаралася больш як у паўтара раза — са студзеня мінулага года да сённяшняга мінімуму ў раёне \$28 за барэль да цяперашніх \$48. Гэта яшчэ не мяжа, лічаць асобныя эксперты, бо фундаментальныя фактары спрыяюць далейшаму росту кошту «чорнага золата». Тут некалькі прычын. Першая, попыт будзе расці — не столькі за кошт развіцця, колькі краін у стадыі развіцця, дзе эканоміка спажывае ўсё больш нафты.

У перыяд да 2030-га такое павелічэнне, як мяркуецца, складзе ў сярэднім на 1% у год — і гэта з улікам прагрэсу ў вобласці ўзнаўляльных крыніц энергіі, энергаэфектыўнасці і экалагічнага транспарту, якія, па прагнозах, «заб'юць» нафтовую галіну. Без развіцця гэтых тэхналогій попыт прыбавляў бы па 3—4% штогод, адзначыў вядучы менеджар па кіраванні актывамі швейцарскага банка Lombard Odier Паскаль Манжэ. У свеце шмат транспарту, які працуе на нафтапрадуктах (ён расходвае дзве траціны ад сусветнага аб'ёму спажывання стратэгічнага энергасурсы), яго замена будзе адбывацца доўга і каштаваць дорага. Не варта забываць і пра нафтамічную галіну, дзе паўнаватнаснай замены «чорнага золата» пакуль не прыдумалі, аргументую сваю пазіцыю работнікі швейцарскага банка.

Праўда, адзін з найбуйнейшых сусветных вытворцаў — Расія — рыхтуецца запусціць уласны ф'ючарсны кантракт на асноўны экспартны прадукт — нафту Urals — для павышэння прыбыткаў і адмовы ад разліку нафтовых цэн у доларах, паведамлілі інфармагенцтвы. Ф'ючарская пляцоўка ствараецца на Санкт-Пецярбургскай міжнароднай таварна-сыравіннай біржы, якая цяпер вядзе перамовы з замежнымі трэйдынгавымі кампаніямі. «Мэта — стварэнне сістэмы, у якой нафта ацэньваецца і прадаецца справядліва і адкрыта», — заўважыў прэзідэнт біржы Аляксей Рыбнік. Такім чынам урад мае намер утрымаць эканоміку на плаву. Запуск уласнага рынку ф'ючарсаў дазволіць Расіі палепшыць механізм цэнаўтварэння Urals, а ачынным кампаніям — атрымаць дадатковую вырочку, адзначыў Аляксей Рыбнік.

Зараз Urals больш нізкага гатунку прадаецца з дыскамтам да міжнароднага эталона — паўночнаморскай сумесі Brent. У першыя два месяцы 2016 года сярэдні кошт расійскай нафты маркі Urals склаў 29,69 долара за барэль. Гэта ў 1,7 раза менш, чым за аналагічны перыяд летась. Тады Urals каштавала \$51,81. Як вядома, Urals — экспертны гатунак нафты, што здабываецца ў Расіі. Паліва атрымаецца з сумесі вуглевадародаў з радовішчаў Паволжа, Урала, Ханты-Мансійскай і Ямала-Нянецкай аўтаномных акруг. Прыбыткі ад экспертнага продажу нафты займаюць у бюджэце Расіі каля 40 працэнтаў. Сёлета ў ім закладзены сярэднегадавы кошт нафты маркі Urals у 50 долараў за барэль.

Аднак пры кансерватыўным варыянце развіцця расійскай эканомікі гаворка вядзецца пра значна меншы паказчык — да \$25. Пра гэта заявіў прэм'ер-міністр РФ Дзмітрый Мядзведзев. «Зараз, у адпаведнасці з прагнозам, цана будзе ў базавым варыянце на ўзроўні 40 долараў за барэль нафты маркі Urals. Ра-

зам з тым умовы для расійскай эканомікі застаюцца вельмі складанымі». Прэм'ер-міністр падкрэсліў, што цяпер лепш панізіць прагноз, чым потым шукаць рэсурсы для пакрыцця дэфіцыту бюджэту.

МАГІЧНЫ КОШТ

Летась сусветная нафтовая прамысловасць скараціла выдаткі больш як на \$100 млрд і, каб выжыць, працягвае скарачаць сёлета. Schlumberger Ltd. назвала гэта найгоршым фінансавым крызісам у гісторыі галіны. Толькі ў Паўночнай Амерыцы выдаткі, як чакаецца, скарацяцца напалову ў параўнанні з мінулым годам. Рэальная замарозка, мяркуе аналітык Alix Partner Джон Кастэла, ужо наступіла ў Амерыцы. Сёлета, як відаць, у суды па справах аб банкруцтве звернецца нашмат больш вытворцаў сланцавай нафты (якія набралі велізарную колькасць абавязацельстваў падчас буму), чым летась. Так, напрыклад, у красавіку пра сваё банкруцтва абвясцілі такія буйныя гульцы, як Energy XXI і Goodrich Petroleum.

Асобныя аналітыкі ўпэўненыя, што цэны на нафту апусцяцца да \$30 за барэль цягам найбліжэйшых тыдняў.

Нават тыя кампаніі, якія яшчэ працягваюць здабычу, гавораць пра адсутнасць сродкаў для інвестыцый у захаванне вытворчасці. Вынікам усяго гэтага стала падзенне вытворчасці сланцавай нафты ў ЗША на 600 тыс. барэляў у дзень у параўнанні з пикавым паказчыкам мінулага года. Такім чынам, падзеі ў Амерыцы, а не маневраванне ОПЕК, аказваюць большы ўплыў на рух нафтовых каціровак.

З іншага боку, рост сусветных цэн на «чорнае золата» можа прывесці да таго, што сланцавая нафтаздабытка ў ЗША ўсё ж вернецца на рынак. Пакуль працягваецца змяншэнне — па выніках мінулага тыдня агульная колькасць буравых устаноў у ЗША скарацілася на 11 адзінак (на 2,55 працэнта) і склала 420 адзінак. У гадавым выражэнні паказчык зменшыўся на 485 адзінак — на 53,5%. Між тым кан'юнктура паліпшаецца: сусветныя цэны ўшчыльную наблізіліся да ўзроўню рэнтабельнасці здабычы сланцавай нафты. Дырэктар бюро энергетычных рэсурсаў Дзярждэпартаменту ЗША Рычард Уэстэрдэйл мяркуе, што ўвядзенне ў эксплуатацыю сланцавых свідравін даваць на рынак да 500 тысяч барэляў у суткі.

«Як толькі сусветныя цэны на нафту набліжаюцца да адзнакі \$45 і вышэйшай, пагроза новага рэзкага абвалу ўзмацняецца, бо сланцавая здабытка зноў робіцца прыбыткавай. Гэта прывядзе да росту нафтаздабычы, што рэзка ўзмацніць рызык новага абвалу цэн на нафту — нават да новых антырэкордаў», — адзначае аналітык IG Ангус Нікалсан.

Аднак рэакцыя ўдзельнікаў рынку пакуль неадзначная. Найбуйнейшы сланцавы нафтаздабытчык Тэхаса, кампанія EOG Resources Inc., запэўніла, што нарошчваюць здабычу пакуль не мае намеру, аднак Pioneer Natural Resources Co. павялічыў уласны сёлетні прагноз па здабычы нафты. На думку аналітыкаў, колькасць буравых устаноў можа пачаць расці. Па звестках газеты The Wall Street Journal, такі вынік, у прыватнасці, прагназуецца пры цэнах на нафту, вышэйшых за адзнаку ў 50 долараў за барэль.

Гэты пажаданы ўзровень — насамрэч «магічная цана на нафту». Пра гэта паведамляе агенцтва Bloomberg са спасылкай на ўдзельнікаў рынку, якія адзначаюць, што дасягненне адзнакі ў \$50 за барэль дазволіць збалансаваць фінансавыя паказчыкі. Так, Nabors Industries, якая з'яўляецца сусветным лідарам па колькасці буравых устаноў, адзначае, што кампанія ўжо вядзе перамовы з кліентамі пра планы па пашырэнні супрацоўніцтва ў выпадку адскоку нафтовых цэн да «камфортных \$50 за барэль і вышэй». Кансалтынгавая кампанія Wood Mackenzie адзначае, што топ-50 нафтовых гульцоў перастане «сыходзіць крывёю» з-за падзення цэн на нафту пры сярэдняй цэне за барэль на ўзроўні \$53. Адзін з найбуйнейшых нафтовых гульцоў — брытанская BP — ужо заявіла, што зможа стабілізаваць свае фінансавыя паказчыкі, уключаючы дывідэнды і інвестыцыйную палітыку, у выпадку вяртання нафтовых цэн да ўзроўню \$50–55 за барэль. Падобныя чаканні і ў канадскай Pioneer, якая разлічвае зноў увесці ў дзеянне 10 сланцавых радовішчаў, калі нафта дасягне \$50 за барэль.

ПАРТЫЗАНЫ, БАЕВІКІ, ПАЎСТАНЦЫ

Аб'ём прапановы на рынку нафты скарачаецца з-за падрываў нафтаводаў, закрыцця радовішчаў і іншых праблем у Калумбіі, Нігерыі і Лівіі, што стымулюе рост цэн на сыравіну, сцвярджае Bloomberg. Вытворчасць нафты ў Калумбіі ў сакавіку звалілася на 8% у параўнанні са снежнем і склала 916 тысяч барэляў штодня. Аналагічная сітуацыя склалася і ў Нігерыі, дзе вытворчасць «чорнага золата» скарацілася да 1,7 мільёна барэляў на дзень — самы нізкі ўзровень з 2009 года. Лівія здабывае 330 тысяч барэляў у дзень, тым часам як у 2011-м, да пачатку хваляванняў, гэты паказчык склаў 1,6 млн.

Калі б не гэтыя фактары, адзначае выданне, то лішак нафты на рынку павялічыўся б

стравала бессэнсоўнасць намаганняў па замарозцы: нізкія цэны ўжо прывялі да зніжэння паставак нафты на сусветны рынак. Страйк у Кувейце адбыўся з-за скарачэння зарплат у дзяржаўным сектары — простага выніку рэзкага падзення нафтовых прыбыткаў урада. Schlumberger, адна з найбуйнейшых у свеце нафтасэрвісных кампаній, заявіла пра скарачэнне дзейнасці ў Венесуэле, мясцовая дзяржаўная кампанія, якая адчувае востры недахоп гатоўкі, больш не ў сілах плаціць па рахунках.

У красавіку краіны ОПЕК давалі ўзровень аб'ёму здабычы нафты да 33,2 мільёна барэляў за суткі, што на 484 тыс. перавышае рэкорд, усталяваны ў 1989 годзе. Павелічэнне аб'ёму здабычы эксперты звязваюць з дзейнасцю Ірана, які спрабуе ўмацаваць свае пазіцыі на рынку вуглевадародаў пасля здымання санкцый. Сусветны банк прагназуе павелічэнне сярэднегадавай цэны на нафту ў 2016 годзе да 41 долара за барэль на фоне паслаблення долара і паляпшэння настрою на рынках. Аднак кошт можа зменшыцца, калі члены ОПЕК істотна павялічаць нафтаздабычу.

«БАЧАННЕ» ЭР-РЫЯДА

Асобныя аналітыкі ўпэўненыя, што цэны на нафту апусцяцца да \$30 за барэль цягам найбліжэйшых тыдняў. «Ёсць небяспечны паралелі з 2015 годам. Рынак ужо награвяецца, і таму наспела патрэба карэкцыі», — перакананы кіраўнік аддзела даследаванняў сыравінных тавараў у Commerzbank у Франкфурце Юджын Вайнберг.

У такіх абставінах Саўдаўская Аравія — насамрэч адзін з ключавых гульцоў на рынку «чорнага золата» — абнародавала маштабны план па збавенні краіны ад нафтавай залежнасці. Па ацэнках МВФ, у 2015 годзе дэфіцыт плацежнага балансу краіны склаў 6,3% ВУП, а сёлета ўзрос да 10,2%. У будучыні чакаецца, што ён панізіцца зноў прыкладна да 6%. Доўгі час падаткі на экспарт нафты складалі 90% дзяржаўных прыбыткаў; пасля зніжэння цэн на нафту з больш як \$ 110 за барэль да менш як \$30 прыбыткі яшчэ ў 2015 годзе зваліліся да ўзроўню ніжэйшага за 70%. Саўдаўская Аравія зафіксавала дэфіцыт бюджэту ў памеры \$98 млрд — пры бюджэце ў 300 мільярдаў і прадукцыйнасці эканомікі каля 660 млрд. Міжнародны валютны фонд чакае сёлета запаволення росту эканомікі Саўдаўскай Аравіі на 1,2%. Аналітыкі фонду лічаць, што без правядзення рашучых дзеянняў казна каралеўства можа вытрымаць не больш за пяць гадоў.

Лагічна, што Савет міністраў Саўдаўскай Аравіі ўхваліў праект эканамічных рэформаў «Бачанне-2030», і дакумент быў падпісаны каралём. «Гаворка ідзе пра тое, каб павялічыць прыбыткі ад галін, не звязаных з вытворчасцю нафты, да 267 мільярдаў долараў да 2030 года. Адна частка гэтых сродкаў паступіць шляхам інвестыцый, другая дзякуючы дыверсіфікацыі эканомікі. Гэта адкрые перад намі магчымасці для выкарыстання незадазейнічаных цяпер актываў. Мы спадзяёмся дасягнуць высокіх вынікаў ужо ў першыя 5 гадоў», — сказаў другі спадчынін прынца Мухамед бэн Сальман.

Праўда, ёсць і іншыя погляды. Так, усходназнавец, член экспертнага савета Саюза нафтагазпрамысловаў Расіі Эльдар Касавіч лічыць, што падобнымі заявамі каралеўства чарговы раз спрабуе расхістаць нафтавы рынак: «З гэтай жа мэтай двойчы (у лютым і красавіку) праводзіліся перамовы ў Доце. Рынак чапляецца за кожную навіну. Калі саўдэты проста скажуць, што дамаўляцца ні пра што не будуць і не плануецца злазіць з нафтавай іголки, то ў момант абваліцца каціроўкі. Гэта зусім не выгадна Эр-Рыяду». Відавочна, што інтрыга на рынку «чорнага золата» захоўваецца.

Захар БУРАК. burak@vziazda.by